

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau

RAPPORT 527

Archeologienota
Halen, Diestersteenweg

Nieuwbouw van een handelsruimte

Deel 2: Programma van maatregelen

Petra Driesen & Thomas Himpe
December 2017

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Tot op heden werd enkel een vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek (2017L112) uitgevoerd met betrekking tot het volledige terrein, kadastraal gekend als Halen, 1ste afdeling, sectie B, percelen 318E, 318G, 322D, 323W, 326, 327C, 327D, 329A, 329B en openbaar domein.

Op basis van het bureauonderzoek is het mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van archeologisch erfgoed, de waarde daarvan (kennispotentieel) en de omgang hiermee.

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

De Ketelbeek stroomt over het onderzoeksgebied dat overwegend ingenomen wordt door Afa-bodem, een zeer natte leembodem met reductiehorizont en textuur B-horizont. Het onderzoeksgebied ligt dan ook buiten de gradiëntzone voor het aantreffen van prehistorische artefactensites. Daarnaast vormde de windwal ten noorden van het onderzoeksgebied vanuit topografisch standpunt een veel aantrekkelijkere locatie voor menselijke bewoning. Dit wordt bevestigd door verschillende CAI-locatie uit de steentijd tot de nieuwe tijd die hier voorkomen.

De kans op aantreffen van sites uit (proto-)historische periodes kan bijgevolg ook als laag ingeschat worden. Cartografische bronnen hebben immers aangetoond dat het terrein steeds door weiland ingenomen werd en onbebouwd was tot het midden van de 20ste eeuw. Toen verschenen woonhuizen op het terrein.

Daarnaast zijn verschillende delen van het onderzoeksgebied verstoord door de bouw van deze woningen, bijhorende terreinophoging, tuinaanleg en –inrichting, het uitgraven van een vijver en zwembijver,

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

Op basis van de omschrijving van de geplande bodemingrepen *in deel 2: Verslag van de resultaten, 1. Beschrijvend gedeelte, 1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen* kan de impact van deze bodemingrepen op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed bepaald worden.

De initiatiefnemer plant de bouw van een handelsruimte met bijhorende parking en groenzone. Ten zuiden en westen van de handelsruimte is een overstromingszone voorzien. Tevens zal de Diestersteenweg verbreed worden van 5,05 m naar 6 m om de verkeersstroom ter hoogte van de toekomstige in- en uitrit te vergemakkelijken.

De bodemingrepen voor het verbreden van de weg gaan tot op een maximale diepte van 50 cm onder het maaiveld en strekken zich uit over een lengte van circa 39,5 m van het kruispunt van de Staatsbaan met de Diestersteenweg tot op de plaats waar dat de Ketelbeek onder de Staatsbaan stroomt. Verder wordt het kruispunt aan de Diestersteenweg en de Staatsbaan herschikt. Twee vluchtheuvels worden gedeeltelijk verlaagd zodat er meer plaatsgemaakt kan worden voor de rijweg. Plaatselijk zal voor het aanbrengen van de rijweg tot op een diepte van 30 cm gegraven worden. Deze bodemingrepen snijden dan enkel reeds geroerde bodems aan.

Vooraleer aan de nieuwbouw te beginnen, worden de aanwezige gebouwen afgebroken. In totaal gaat het om vier woonhuizen aan de Staatsbaan en de Diestersteenweg. Tot op heden is niet geweten of de huizen onderkelderde zijn. Indien dit het geval is, kunnen de bodemingrepen voor de sloop reiken tot op een diepte van

3,5 m onder het maaiveld. Indien niet het geval, reiken de bodemingrepen tot een diepte van 80 cm. Verder staan er een aantal bijgebouwen in de tuinen. Bodemingrepen ten gevolge van de afbraak van deze gebouwen gaan tot op een maximale diepte van 80 cm onder het maaiveld.

De Ketelbeek zal in een meer meanderend verloop ten westen van de toekomstige handelsruimte geleid worden, zodat centraal op het terrein voldoende plaats vrijkomt voor de handelsruimte met bijhorende parking. In het westen op perceel 326 krijgt de Ketelbeek een meer meanderend verloop. De nieuwe bedding van de beek is 3 meter breed en 1,5 m - 2 m diep (23,69 m TAW naar 22,43 m TAW).

De overstromingszone wordt ten westen (perceel 326) en zuiden van de handelsruimte ingepland. Op de afscheiding tussen de woonzone en het agrarisch gebied komt een keerwand met balustrade met een hoogte van 110 cm. Het waterbekken dat tot op heden op perceel 326 ligt zal gedempt worden. Over de totale oppervlakte van de overstromingszone (8260 m²) gaat gemiddeld 50 cm afgegraven worden. In de overstromingszone ten zuiden van de handelsruimte is een afwateringsgracht voorzien van 3 m breed en een diepte van circa 30 cm onder de al afgegraven grond. Het overige gedeelte zal ingezaaid worden met gras en dienst doen als nat grasland.

Een deel van het terrein, waar de handelsruimte komt, wordt opgehoogd. Voorafgaand aan de ophoging zal 25 cm van de teelaarde afgegraven worden. De handelsruimte zal 1,3 m hoger te liggen dan het maaiveld dat gemiddeld op 25.00 m TAW ligt is. De parking zal 10 cm lager dan de handelsruimte komen te liggen en wordt op palen gezet die boven het huidige maaiveld gaan uitsteken. Het maaiveld onder de parking zal dus op zijn huidige niveau gelaten worden. In het verleden is perceel 327C echter opgehoogd voor de bouw van het woonhuis. De mogelijkheid bestaat ook dat er in het kader van dit project gekozen wordt voor een tweede optie, namelijk het afvlakken van het perceel 327C met 40 cm tot max. 80 cm.

De nieuwe handelsruimte heeft een oppervlakte van circa 1890 m² en wordt noordwest- zuidoost georiënteerd. Ten zuiden van de handelsruimte is een bovengrondse loskade voorzien van 23,5 m lang en 4,2 m breed (oppervlakte van circa 99 m²). De handelsruimte wordt gefundeerd d.m.v. paalfunderingen. De diepte van de funderingen, die tot op heden nog niet gekend is, hangt af van de bodemkwaliteit die d.m.v. sonderingen bepaald zal worden.

Ten oosten van de handelsruimte wordt een parking in open lucht met een totale oppervlakte van 2464 m² aangelegd. De parkeerplaatsen zelf zullen bestaan uit klinkers (1189 m²), de verhardingen tussen de parkeerplaatsen uit asfalt (1284 m²). Het terrein wordt toegankelijk gesteld d.m.v. een hellende toegangsweg aan de oostelijke perceelsgrens die zal bestaan uit beton (98 m²).

Tussen de parking en de Diestersteenweg/ Staatsbaan wordt een groenzone voorzien. In deze groenzone zullen struiken en heesters worden gepland. Tussen de handelsruimte en de loop van de nieuwe Ketelbeek wordt een groenzone met grasdallen aangeplant. Bodemingrepen ten gevolge van de groenzone reiken voor de graszoden tot op een diepte van circa 20 cm, voor de struiken zijn diepere bodemingrepen niet uitgesloten. In totaal zal 9584 m² van het terrein ingenomen worden door een groenzone, de groenzone in de overstromingszone mee in acht genomen.

Over de aanleg van nutsleidingen is tot op heden nog niets gekend. Er kan vanuit gegaan worden dat de nieuwe nutsleidingen verbonden zullen worden met de reeds bestaande nutsleidingen aan de Staatsbaan en de Diestersteenweg. Voor waterleiding en gas wordt hiervoor o.a. een uitgraving van circa 80 cm diep verwacht, voor riolering een uitgraving van 1,5 m – 3 m diep. Glasvezelkabel ligt op geringere diepte (ca. 50 cm).

1.4 Bepaling van de maatregelen

Verder aanvullend vooronderzoek is niet noodzakelijk.

Het bureauonderzoek heeft immers aangetoond dat het onderzoeksgebied steeds te nat bevonden werd voor menselijke bewoning. De hoger gelegen, drogere windwal ten noorden van het terrein heeft een grotere aantrekkingskracht uitgeoefend, wat blijkt uit het groot aantal CAI-locaties die voor deze plek gekend zijn.

Daarnaast zijn verschillende delen van het onderzoeksgebied in een (sub-)recent verleden verstoord door de aanleg van de Diestersteenweg en de bouw van de woningen, bijhorende terreinophoging, tuinaanleg en –inrichting, het uitgraven van een vijver en zwemvijver,

De kans is dan ook zeer klein dat bij een vervolgonderzoek archeologische sporen en/of vondsten worden aangetroffen en dat men een kennisvermeerdering kan realiseren. De uitvoer van een vervolgonderzoek wordt bijgevolg vanuit kosten-batenstandpunt te duur beschouwd.

Dat geen verder archeologisch vooronderzoek wordt nodig geacht, neemt echter niet weg dat de aannemer/uitvoerder van de werken gehouden blijft aan de meldingsplicht van archeologische vondsten moesten deze toch worden aangetroffen. De context zit vervat in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en zowel de vondst als haar vindplaats tot tien dagen na het vinden ervan te beschermen. Meer info hierover is terug te vinden op <https://www.onroerenderfgoed.be/digitaal-vondstmeldingsformulier>.

BIBLIOGRAFIE

BAEYENS, L. & SCHEYS, G. (1958) *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij kaartblad Diest 76W*, Brussel.

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0.

DE CLERCQ W., BASTIAENS W., DEFORCE K., DESENDER K., ERVYNCK A., GELORINI V., HANECA K., LANGOHR R. EN VAN PETEGEM A. (2001) Waarderend en preventief archeologisch onderzoek op de Axxes-locatie te Merelbeke (prov. Oost-Vlaanderen): een grafheuvel uit de Bronstijd en een nederzetting uit de Romeinse periode, *Archeologie in Vlaanderen* VIII, 123 – 164.

DEEBEN, J. & E. RENSINK (2005) *Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland*, In: Deeben et al.(eds.), De steentijd van Nederland (*Archeologie* 11/12): 171-199. **SCHILTZ M., VANDENBERGHE N. & GULLENTOPS T.** (1993) Toelichtingen bij de Geologische kaart van België: Vlaams. Gewest: kaartblad 24: Aarschot, Brussel.

DE GEYTER, G. (1999) *Toelichting bij de geologische kaart. Kaartblad 25 Hasselt*. Brussel.

FREDERICKX, G. & GOUWY, S. (1996) *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 25 Hasselt*. Brussel.

HANECA, K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. EN ERVYNCK A. (2016) Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. (Onderzoeksrapport 48, OE), Brussel.

TOL A.J., VERHAGEN J.W.H.P. & VERBRUGGEN M. (2012) *Leidraad inventariserend veldonderzoek. Deel: karterend booronderzoek versie 2.0*.

VAN RANST E. EN SYSC. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

VERHAGEN, J.W.H.P., RENSINK E. & CROMBÉ PH. (2011) Optimale strategieën voor het opsporen van Steentijdvindplaatsen met behulp van booronderzoek. Een statistisch perspectief (*Rapportage Archeologische Monumentenzorg* 197).

VERHOEVEN,M., G.R. ELLENKAMP & D.M.G. KEIJERS (2010), Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren. Deelrapport II: Landschap en archeologie, RAAP-rapport 1951.

Websites:

dov.vlaanderen.be

klip.agiv.be

<http://cai.onroenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/thesaurus>

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

<https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/pdf/hasselt25Qweb.pdf>

<https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/700027>

<https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/161216>

